

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

Кафедра тваринництва та харчових технологій

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

В.о. декана

Лілія МАРТИНЕЦЬ

19 вересня 2022 р.

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

ОК7 ГІГІЄНА ТВАРИН

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Ступінь вищої освіти

бакалавр

(бакалавр, магістр)

Факультет (назва)	Галузь знань (шифр і назва галузі знань)	Спеціальність (шифр і назва спеціальності)	Освітня програма (назва освітньої програми)
аграрний	20 Аграрні науки та продовольство	204Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва	Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва

Робоча програма «Гігієна тварин» для студентів зі спеціальності 204-Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва

«27» серпня 2020 року - 14 с.

Розробник: (вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання, підпис)

Берестова Людмила Євгенівна канд. с.-г. наук, доцент

Робоча програма переглянута та затверджена на засіданні кафедри тваринництва та харчових технологій

Протокол від «12» серпня 2022 р. № 11

Завідувач кафедри

Наталія Недосєкова

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітній рівень	Статус навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Галузь знань: 20 « <u>Аграрні науки та продовольство</u> »	Обов'язкова	
Індивідуальне науково-дослідне завдання не передбачено	Спеціальність: 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва»	Рік підготовки:	
		2020-2021	2020-2021
Курс			
2		2	
Семестр			
4		4	
Лекції			
24		6	
Практичні, семінарські			
26		8	
Лабораторні			
-	-		
Самостійна робота			
100	136		
Загальна кількість годин - 150	Освітній рівень: бакалавр	Індивідуальні завдання: 0 год.	
		Форма підсумкового контролю: екзамен	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2,0 самостійної роботи студента – 7,0			
Мова навчання: українська			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

2.1.

Дисципліна висвітлює важливість питань підтримки стабільного здоров'я тварин; високої резистентності організму; підвищення їх продуктивності, якості продукції, а також запобігання забрудненню навколишнього середовища відходами тваринництва. Розглядає проблеми годівлі, водонапування, утримання, показників мікроклімату та спрямовує увагу на важливість відповідності цих параметрів встановленим гігієнічним нормативам.

Метою дисципліни є ознайомлення студентів з гігієнічними нормами і правилами утримання, догляду, годівлі, вирощування молодняку, з правилами експлуатації племінних і продуктивних тварин, вибором територій для ферм, розташування і якість споруд, оптимальними нормами площі, кубатури, мікроклімату в приміщеннях, повітрообміну в них, механізації обслуговування, системах і способах розміщення тварин, моціон, а також розробки заходів щодо охорони природи від забруднення стічними водами і виробничими відходами ферм і комплексів.

2.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Гігієна тварин» навчити майбутніх зоотехніків враховуючи природні фактори і умови зовнішнього середовища і закономірності їх впливу на організм тварини і стан його здоров'я (це такі чинники як клімат, мікроклімат, ґрунт, рослинність, корми, вода, повітря, а також технологія змісту, вирощування, експлуатації та догляду за тваринами) використовувати і, розробляти засоби і методи, створені задля підвищення опірності організму можливим несприятливим впливам навколишнього середовища, на зміцнення здоров'я, підвищення продуктивності та якості отримуваної продукції, розробляти проекти будинків, підбирати методи і засоби, техніки для створення життєзабезпечуючих систем (вентиляції, опалення, освітлення, оптимізації мікроклімату, видалення і зберігання гною, водопостачання ферм і напування тварин, роздачі кормів, годування і т.д.),

забезпечувати збереження природного середовища та її оздоровлення за рахунок впровадження зоогігієнічних нормативів і ветеринарно-санітарних правил на практиці.

2.3. Відповідність стандарту вищої освіти та освітньої- професійній програмі

Компетентності:

ЗК3. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ФК1. Здатність використовувати професійні знання в галузі виробництва і переробки продукції тваринництва для ефективного ведення бізнесу.

ФК5. Здатність застосовувати доцільні системи та способи утримання сільськогосподарських тварин і контролювати та оптимізувати мікроклімат технологічних приміщень.

ФК13. Здатність використовувати спеціальні знання для проведення санітарно-гігієнічних і профілактичних заходів на фермах та інших об'єктах із виробництва і переробки продукції тваринництва.

3. Програмні результати навчання:

ПРН2. Навчати співробітників підприємства сучасних та нових компонентів технологічних процесів з виробництва і переробки продукції тваринництва

ПРН5. Забезпечить якість виконання робіт

ПРН11. Забезпечувати оптимальні умови утримання сільськогосподарських тварин і мікроклімат технологічних приміщень

ПРН19. Забезпечувати дотримання біологічної безпеки на підприємствах із виробництва та переробки продукції тваринництва.

4. Передумови для вивчення дисципліни

Програму навчальної дисципліни складено відповідно до вимог навчального плану. **Формою рубіжної атестації студента є залік-заключної атестації екзамен.**

Дисципліни, які мають бути вивчені раніше:

- Фізика;

- Біохімія з основами фізичної та колоїдної хімії;
- Основи біобезпеки, екологічної етики та охорони праці;
- Біотехнологія;
- Генетика;
- Морфологія і фізіологія сільськогосподарських тварин;
- Годівля тварин і технологія кормів

З урахуванням наведеного вище, навчальна програма курсу визначає нормативний зміст навчання з цієї дисципліни, встановлює обсяг і рівень засвоєння знань за видами навчальних занять та самостійної роботи для майбутніх технологів з виробництва та переробки продукції тваринництва. При цьому зміст і структура програми ґрунтуються на традиційній концепції побудови навчального курсу.

5. Програма навчальної дисципліни

ТЕМА 1 Предмет і завдання курсу гігієни тварин. Гігієнічне значення хімічного складу повітря. Біологічні властивості повітря.

Гігієнічна оцінка шкідливих газів повітря тваринницьких приміщень. Джерела забруднення і заходи боротьби з ними. Зоогігієнічні норми. Заходи щодо запобігання забрудненню повітря. Визначення температури атмосферного повітря тваринницьких приміщень. Вологість повітря і атмосферний тиск

ТЕМА 2 Гігієна ґрунту. Гігієнічна оцінка ґрунту за фізичними, хімічними і біологічними показниками

Зоогігієнічний контроль стану ґрунту за бактеріологічними і гельмінтологічними показниками. Процес самоочищення ґрунту. Біологічні властивості ґрунту. Заходи по санітарному захисту ґрунту від забрудненою відходами і стоками тваринницьких комплексів. Охорона ґрунту від забруднення екологонебезпечними агентами. Прибирання і утилізація трупів тварин.

ТЕМА 3. Гігієна кормів та годівлі сільськогосподарських тварин.

Значення повноцінної годівлі тварин. Санітарія кормів. Профілактика захворювань тварин від неповноцінної годівлі

ТЕМА 4. Гігієнічні вимоги до питної води, водопостачання ферм і поїння тварин

Гігієнічне і санітарне значення води в тваринництві. Санітарна оцінка джерел і систем водопостачання ферм. Режим і техніка поїння тварин. Біологічно і гігієнічно значення води. Загальні санітарно-гігієнічні вимоги до води згідно з ДСТУ.

ТЕМА 5. Дезінфекція, дезінсекція, дератизація об'єктів ветеринарного нагляду.

Проведення дезінфекції на об'єктах державного ветеринарного нагляду, тобто на тваринницьких фермах, комплексах, що утримують тварин (*птахів*), незалежно від їхньої відомчої підпорядкованості, а також в особистих підсобних господарствах громадян. Основне призначення дезодорації – усунення або маскування неприємного запаху, який утворюється в тваринницьких приміщеннях внаслідок випаровування і гнильного розпаду органічних субстратів. Захист тваринницьких ферм і комплексів від гризунів здійснюють постійно, у всіх приміщеннях, на відкритій території та прилеглий до суб'єкта господарювання санітарно-захисної зон.

ТЕМА 6. Профілактичні заходи по утриманню тварин. Санітарно-гігієнічні вимоги до тваринницьких підприємств і приміщень.

Тваринницькі приміщення повинні відповідати таким вимогам: забезпечувати мікроклімат для тварин; давати можливість впроваджувати прогресивну технологію утримання тварин, механізацію і автоматизацію процесів по їх обслуговуванню; забезпечувати високу продуктивність праці і зменшення затрат на виробництво одиниці продукції.

ТЕМА 7. Гігієнічні вимоги до утримання великої рогатої худоби

Вимоги і оцінка систем утримання худоби. Гігієна лактуючих корів і їх доїння. Догляд за молочним посудом і апаратурою.

Санітарна безпечність і гігієнічна якість молока. Санітарними і ветеринарними правилами передбачено суворе виконання оператором машинного доїння правил доїння, дотримання чистоти в доїльних приміщеннях чи корівниках, постійний контроль за вименем корів. Доїння необхідно проводити в суворо визначений час, передбачений розпорядком дня. Режим санітарної обробки (температуру розчинів, порядок і тривалість дії, концентрація хімічних засобів) залежать від способу її проведення, виду обладнання.

ТЕМА 8. Гігієнічні вимоги до утримання свиней

Гігієнічна оцінка систем утримання свиней. Гігієна кнурів-плідників, холостих і поросних свиноматок. Гігієна вирощування поросят, ремонтного і відгодівельного молодняку. Гігієна підсисних свиноматок, підсисних поросят, ремонтних свинок і відгодівельного молодняку.

ТЕМА 9. Гігієнічні вимоги до утримання овець і вирощування ягнят

Гігієнічна оцінка систем утримання овець. Гігієна баранів-плідників, вівцематок; доїння, стрижка і відгодівля овець, та вирощування ягнят. Характеристика та гігієнічна оцінка способів доїння вівцематок. Гігієнічні вимоги до молока овець. Зоотехнічна та гігієнічна оцінка обладнання для доїння овець.

ТЕМА 10. Гігієнічні вимоги до утримання коней і вирощування лоша́т

Гігієнічні вимоги до тренінгу та контроль здоров'я коней Системи утримання жеребців - плідників, холостих та жеребих маток, маток, приплодом. Гігієнічні вимоги до утримання різних статевовікових груп коней.

ТЕМА 11. Гігієна, утримання сільськогосподарської птиці і вирощування

Вимоги і оцінка систем утримання птиці. Гігієна утримання курок-несучок, інкубації яєць, вирощування племінних і м'ясних курчат. Гігієна утримання

гусей, качок, індиків. Зоотехнічна характеристика та гігієнічна оцінка різних способів утримання птиці при виробництві м'яса на сучасних птахофабриках.

ТЕМА 12 Гігієна, утримання кролів та хутрових звірів і їх гігієнічна оцінка

Загальна характеристика систем та способів утримання кролів та хутрових звірів-песців, лисиць, норок, фредок, шиншил, нутрій. Утримання промислового виробництва хутра. Гігієна вирощування кроленят і щенят.

6. Структура навчальної дисципліни

На початку вивчення навчальної дисципліни кожен студент має бути ознайомлений як з робочою програмою навчальної дисципліни і формами організації навчання, так і зі структурою, змістом та обсягом кожної з тем, а також з усіма видами контролю та методикою оцінювання сформованих професійних компетентностей. Тематичний план навчальної дисципліни «Гігієна тварин» складається з наступних тем.

Назвизмістовихмодулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		л	п	лаб	с. р.		л	П	лаб	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
ТЕМА 1. Вступ. Предмет і завдання курсу гігієни тварин. Гігієнічне значення хімічного складу повітря. Біологічні властивості повітря.	12	2	2		8	12				12
ТЕМА 2 Гігієна ґрунту. Гігієнічна оцінка ґрунту за фізичними, хімічними і біологічними показниками	12	2	2		8	9		1		8
ТЕМА 3. Гігієна кормів та годівлі сільськогосподарських тварин. Значення повноцінної годівлі тварин. Санітарія кормів. Профілактика захворювань тварин від неповноцінної годівлі	14	2	2		8	12				12

ТЕМА 4. Гігієнічні вимоги до питної води, водопостачання ферм і поїння тварин	12	2	2		8	12		1		10
ТЕМА 5. Дезінфекція, дезінсекція, дератизація об'єктів ветеринарного нагляду	10	2	4		8	10				10
ТЕМА 6. Профілактичні заходи по утриманню тварин. Санітарно-гігієнічні вимоги до тваринницьких підприємств і приміщень.	12	2	2		8	14	1	1		12
ТЕМА 7. Гігієнічні вимоги до утримання великої рогатої худоби	16	2	2		10	14	1	1		12
ТЕМА 8. Гігієнічні вимоги до утримання свиней.	14	2	2		10	15	1	2		12
ТЕМА 9. Гігієнічні вимоги до утримання овець і вирощування ягнят.	12	2	2		8	12				12
ТЕМА 10. Гігієнічні вимоги до утримання коней і вирощування лошат	12	2	2		8	13	1			12
ТЕМА 11. Гігієна, утримання сільськогосподарської птиці і вирощування	12	2	2		8	14	1	1		12
ТЕМА 12. Гігієна, утримання кролів та хутрових звірів і їх гігієнічна оцінка.	12	2	2		8	13	1	1		12
Усього годин	150	24	26		100	150	6	8		136

7. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Визначення температури повітря в тваринницьких приміщеннях.	2

2	Особливості санітарно-гігієнічного контролю за кормами в умовах промислових комплексів, підсобних і фермерських господарств. Захист модуля.	2
3	Зоогігієнічний контроль стану ґрунту за бактеріологічними і гельмінтологічними показниками.	2
6	Визначення якості питної води за фізичними показниками.	2
7	Гігієна кормів і профілактика отруєнь тварин кормами.	2
8	Санітарно-гігієнічні вимоги до комбікормів і кормових добавок.	2
10	Гігієна великої рогатої худоби.	
11	Відповідність зоогігієнічним нормативам приміщень та внутрішнього обладнання для утримання свиней. Розміри станків, секцій, фронту годівлі, ширини проходів вікон.	2
12	Гігієнічна оцінка приміщень і внутрішнього обладнання для утримання овець в умовах опит спеціалізованого господарства.	2
11	Гігієнічна оцінка приміщень та внутрішнього обладнання для утримання коней. Гігієна утримання жеребців.	2
12	Гігієнічна оцінка приміщень їх обладнання для утримання різних видів птиці.	2
13	Гігієна кролів та хутрових звірів.	2
Усього годин		26

8.

Теми лабораторних занять

Не передбачено навчальним планом

9. Індивідуальні завдання

Не передбачено навчальним планом

10. Критерії оцінювання результатів навчання

Оцінювання знань студентів здійснюється відповідно до Положення про організацію та проведення поточного і семестрового контролю результатів навчання студентів.

11. Форми поточного та підсумкового контролю і засоби діагностики результатів навчання

11.1. Поточний контроль проводиться у вигляді опитування.

11.2. Підсумковий контроль проводиться у вигляді екзамену/заліку.

11.3. Засобами діагностики результатів навчання є стандартизовані тести та презентації студентами результатів виконаних завдань.

11.4. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль												Семестровий контроль	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12		
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	40	100

T1, T2 ... T11 – теми навчальної дисципліни.

Засвоєння матеріалу що викладається на лекціях контролюється при проведенні поточного та підсумкового контролів.

Поточний контроль здійснюється шляхом опитування на практичних заняттях та виконання контрольних завдань і тестів

По закінченні кожного змістовного модуля відбувається модуль-контроль.

Контроль самостійної роботи проводиться шляхом захисту індивідуальних навчально- (науково-) дослідницьких завдань.

Навчальним планом передбачений підсумковий контроль у вигляді іспиту.

12. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

Плакати, таблиці, електронні ресурси навчально-методичного забезпечення. Навчальна дисципліна передбачає використання програмного забезпечення: *on-line: Microsoft Office 365*.

13. Рекомендовані джерела інформації

13.1 Базові

1. Демчук М.В. та ін Гігієна тварин: Підручник .Друге видання.-Харків: Еспада, 2006. – 520 с.

2. Демчук М.В., Чорний М.В., Високос М.П. Гігієнатварин. Харків.- Еспада, 2006. – 424 с

3. Якубчак О. М. Гігієна виробництва м'ясних продуктів [Навч. посібник] / О. М. Якубчак, Т. В. Таран – К: ЦП «Компринт». – 2015.– 155с.

4. Ветеринарна гігієна та санітарія (запитання та відповіді) Д.А. Засєкін, Н.І. Косянчук, В.В. Соломон, М.Д. Кучерук, – К: Видавництво ПП «Дірект Лайн»– 2014. –208 с

5. Системи утримання тварин: навчальний посібник / [Укладачі: М.О. Захаренко, В.М. Поляковський, Л.В. Шевченко та ін.] – К.: ТОВ «Центр учбової літератури». – 2014. – 368 с.

14.2 Допоміжні

1. № 2707-ХІІ від 16.10.92 Закон України “Про охорону атмосферного повітря”.

2. Костенко В. І. Скотарство і технологія виробництва молока та яловичини. –К.: Урожай, 1995. - 470с.

3. Демчук М.В. та ін. Гігієна тварин: Практикум / В.В.Демчук, Й.В.Андрусишин, Є.С.Гаврилець та ін.; За ред. М.В.Демчука. – К.: Вид-во “Сільгоспоосвіта”, 1994. – 328 с.

4. Ветеринарно-санітарна експертиза з основами технології і стандартизації продуктів тваринництва / О.М. Якубчак, В.І. Хоменко, С.Д. Мельничук та ін.; За ред. О.М. Якубчак, В.І. Хоменко. – Київ, 2005. – 800.